

אחפש את ספיד החינוך!?

עלון חינוכי שבועי ע"י ארגון שבילים

מאמר 23

היסודות - פרק 3

החוויה הביתית [פרק שלישי]

נקודות למחשבה

בשבילי חינוך הנוער בדורנו

נכתב בסייעתא דשמיא ע"י

הרב אלחנן קרביץ

ארגון שבילים – כל אחד והשביל שלו

מחבר החוברות רבי המכר - מה את מחפשת??? / מה אתה מחפשת???

להצטרפות לרשימת התפוצה

שאלות, הארות ותגובות shvilim@okmail.co.il

שבילי

כל אחד והשביל שלו

ה'סודות - פרק 7

החוויה הביתית [פרק שלישי]

בשבוע שעבר הגשנו בפני הקוראים, דוגמאות קטנות מהאפשרויות להפוך את השהות בבית לחוויה, התחלנו בימות החול, אחר כך המשכנו בחגים. השבוע נגיש על קצה המזלג, את הנושא החשוב ביותר לכולם, יום **שבת קודש**. בהרבה בתים, במקום שהשבת תהיה מקור הברכה, מקור השמחה, הוא נהפך ליום מתוח, קשוח, הגורר בעקבותיו ויכוחים וחיכוכים המוריד את המצב רוח לכולם, גם לילדים, ובסופו של דבר גם להורים, וחוזר חלילה... ברצוננו להגיש השבוע נקודות בודדות כיצד לגרום שהשבת תהיה עונג ולא חס ושלום נגע. וכמובן, ישמעו הקוראים ויוסיפו לקח.

שבת קודש

סעודות שבת זו הזדמנות נוספת להורים לחבר את הילדים אל הבית, לגרום להם לאהוב את הבית, וזאת על ידי שהשיח בשולחן יהיה בדברים מעניינים, סיפורים, מילתא דבדיחותא, שירה במקהלה, חלוקת ממתק קטן לאומרים דברי תורה ושרים יפה, כל בית ורעיונותיו הוא, הצד השווה הוא לגרום לילד לאהוב את סעודות השבת, להרגיש שייך, להבין את הנאמר בו, ולא חלילה להיפך. בתים בהם סעודות השבת הוא רק אפשרות לשביעה, לעדכון נייעס, פטפוטי סרק, שכיבה על הספה בהמתנה למנה הבאה, קריאת הדף היומי למיניהם על שלל גווניהם, הרי זה מקור לשיעמום, לדחייה...

כמו כן, בית הדורש מהילדים לשבת על יד השולחן יותר מכפי יכולתם, הדבר מביא לכך שהילדים ישנאו את השבת, לא ירצו שהיא תבוא. עוד פעם נצטרך לשבת שעה וחצי על יד השולחן? הם טוענים... יש המתפארים, שאמנם בהתחלה היה קשה להרגיל את הילדים לשבת כל הסעודה, אבל עם הזמן הם יתרגלו! – עליהם לדעת, שרובוט גם עושה מה שאומרים לו, אבל **בלי חיות פנימית**... זה שהם יתרגלו אינו אומר שבתוך ליבם לא בוערת האש, וביום מן הימים זה יתפרץ, יתפוצץ, וזה יהיה כבר מאוחר, שכן כולנו יודעים מה קורה לקפיץ שלוחצים אותו עוד ועוד...

מחובתנו להעתיק כאן את דבריו הברורים של הגר"ש וולבה זצ"ל, שכתב בספרו זריעה ובנין בחינוך (עמו' טז) וזה לשונו: בסעודת שבת דורשים מהילדים לשבת ליד השולחן במשך כל הסעודה, אף שהסעודה נמשכת שעה או שעה וחצי, ולעיתים אף יותר. לילד צעיר זה בלתי אפשרי. ילד לא יכול לשבת בשקט כל כך הרבה זמן. הוא מוכרח להסתובב. לשבת במשך כל הסעודה, זה הרבה למעלה מן הכוחות שלו. אם מכריחים אותו – הרי שכופים עליו לעשות דבר שהוא הרבה למעלה מכוחותיו, ולא צריך להסביר עד כמה זה לא טוב. הכוונה היא בעצם טובה, רוצים לבנות; אבל לשם כך מכריחים את הילד, והילד איננו יכול להיבנות עם דרישות שהן מעל ליכולתו. התוצאה מזיקה לילד, הנזק גדול במיוחד בגיל הצעיר, כי כל הפרעה קטנה בזמן הזריעה עלולה להביא מאוחר יותר לידי תוצאות חמורות, עכ"ל.

תשאלו את עצמכם כאשר אתם נדרשים להגיע לשבת משפחתית, או תשאלו את בחורי הישיבות היוצאים מידי פעם לשבתות חתן, לא אלה שזה להם הפעם הראשונה, אלא אותם שכבר חיתנו הרבה חברים. אין להם כוח לזה, אינם רוצים לבוא, הם מרגישים שעושים טובה שהם באים... למה, שבת שמחה, חגיגה, למה אינם רוצים? התשובה פשוטה: מי רוצה לשבת מרותק לכסא כמה שעות טובות, לשמוע הרצאות, כל אחד ודברי תורתו, פעמים רבות שהדברים מתארכים ואינם מעניינים כלל וכלל...

על אחת כמה וכמה ילדים קטנים, צעירים, כמה כוחות נפש יש להם בכדי לשבת על יד השולחן זמן רב, וכאשר הם יודעים שבשבת מקפידים אתם לשבת על יד השולחן כל הסעודה, לגמור את כל האוכל המוגש, וכי אפשר לאהוב את השבת ככה? ותוסיפו לזה את הבתים בהם בשולחן השבת כל אחד מקבל הערה, גערה, כמובן חינוכית, ביקורת בונה – וכי זה הזמן? האם אנו רוצים בכוח להרחיק אותם מחוויית השבת...

הורים יקרים, שבת היא מקור הברכה, לא רק שלנו מאת הקדוש ברוך הוא, אלא גם מקור הברכה של הילדים מההורים, זו הזדמנות שלנו לשבח, להעריך, לשפוך כמויות של אהבה, מחמאות, מילים טובות, להתעלם מביקורות, מהערות. זו ההזדמנות לשבת ולשחק עמהם, לצאת עמהם לסיבוב, לטיול, כולם יחד, כן, בשמחה, באווירה טובה...

לילי שבתות החורף וימי שבתות הקיץ הארוכים מביאים עמהם שיעמום, והילדים הגדולים רוצים לצאת ולהסתובב. הורה יקר, צא אתה ותסתובב אתם, במקומות שאתה בוחר, בצורה שאתה רוצה, וזה ימנע מהם לראות דברים לא ראויים, להסתובב במקומות לא רצויים. וכבר מסופר על הגרמי"ל ליפקוביץ זצ"ל, שהורה בא לשאול אותו שבתו רוצה לצאת בליל שבת חורף לטייל עם חברתה, האם לאפשר לה? שאל אותו הגרמי"ל: ומה אתה עושה באותם שעות. השיב לו האברך: שהוא מנצל את השעות הללו לחזרה על ההספק השבועי שלו. אמר לו הגרמי"ל: הבחירה בידך, האם אתה תצא לטייל עם הבת שלך או ???...!!!, כן, צאו לטייל עם הילדים, בשמחה, שלא ישתעממו...

מוצאי שבת חורף, זה הזמן המתאים ביותר לצאת לזמן איכות עם הילדים. כל ילד יצא בתורו לבד עם האבא או האמא [שבוע אחד עם האבא, שבוע אחד עם האמא, כמובן לא שבוע אחר שבוע, אלא בהפסקה של זמן] אפשר להספיק כמה ילדים באותו שבוע [20/30 דקות לכל אחד]... לקרוא ליענקי, לרחלי [גם ילדים בני 3/4], בוא, אנחנו יוצאים לסיבוב [אפשר להכניס לכיס איזה ממתק קטן ולהגיש את זה ליענקי באמצע הסיבוב], ברגעים הללו אין טלפונים, אין עולם, יש רק דבר אחד, אני ובני, שיחה אישית, לשמוע מה מענין אותו, מה הוא משחק בתלמוד תורה וכו'... שעת איכות נפלאה, שעת השקייה שתצמיח הרבה פירות.

קוראים יקרים, בעזרת ה', עוד נרחיב בסדרה מורחבת של מאמרים על שבת קודש, במתן פתרונות ורעיונות, כיצד אפשר להפוך את השבת לעונג שבת, את ערב שבת ליום רגוע, לשיתוף פעולה בין כל הילדים בהכנות לשבת ועוד... נעסוק גם בשאלות המטרידות הורים רבים; מאיזה גיל יש לדרוש מהילדים ללכת להתפלל בבית הכנסת. איך גורמים שהילדים ישירו זמירות שבת. האם יתכן שהילדים לא יחפשו לברוח מהבית מיד לאחר הסעודה...

כאן ההזדמנות שלכם קוראים יקרים, להפנות שאלות הקשורות לשבת קודש [וכל כל שאלה בכל נושא שהוא], ובעזרת ה' נשתדל לתת עליהם מענה במאמרים שיבואו...

[הדגשה צדדית:] נושא החוויה הביתית בבתים בהם ההורים גרושים, צריכה להיות במשנה תוקף, שכן ילדים שגדלים בבית כזה פעמים רבות חסר להם החוויה הביתית, הרגשית, ועלינו לדאוג למלאות אותם בחוויה זו, בכדי למלאות במקצת את החסר. ובענין השבת קודש בבתים הללו, **מומלץ מאוד** מידי פעם (במינון נכון, תלוי גם בגילאי הילדים ובסגנון אישיותם) להתארח בבתים בהם השבת מלאה בשמחה, מלאה חוויה [אם לא בשביל ההורה, לפחות בשביל הילדים], בכדי שיחוו סעודות שבת מושלמות. ובשבתות בהן אתם אוכלים בבית, עליכם להתרומם מעט, ולהיות גם ההורה הנוסף, לשיר עם הילדים את כל שירי השבת, לומר דבר תורה או סיפור! – בקיצור, להשתדל כמה שיותר שתהיה הרגשה טובה של שולחן שבת, במיטבה, במילואה, והקב"ה יהיה בעזרכם.

גם הנושא של שעת האיכות חשובה היא מאוד בבתים אלו. הורה יקר, תמצא/י את האפשרות לצאת במוצ"ש לבד עם ילד ילד, תשפיע/י עליו חום ואהבה, חיבוקים ונשיקות, תגיד/י לו כמה את/ה אוהבת אותו וכו'...].

תלכורת חסוּכה

חנוכה, זמן שבחורי הישיבות חוזרים הביתה, בחלק מהישיבות יש מספר ימים של חופשה רשמית. הורים יקרים, אם יש לכם בחורי ישיבה בבית, אנא, בימים הספורים שהם בבית, התעלמו מביקורת, השאירו להם רושם טוב מהבית, דאגו לכך שישאר להם הרושם הטוב מהבית, שיזכרו שבבית הכי חם, הכי טוב. שבבית הם הכי אהובים, מכבדים אותם, מעריכים אותם [אפשר לרכוש להם בחנויות הספרים יפה נוף את החוברת המיוחדת מה אתה מחפש???, שיתן להם תעסוקה וגם ימלא אותם בהעצמה אישית רבת עוצמה].

וזה ההזדמנות שלנו ההורים להרבות לאותם בחורי הישיבות החוזרים הביתה במחמאות, בפירגונים, דברי הערכה ושבח, על עצם היותם זוכים לשבת בבית המדרש, על היותם עומדים איתנים מול פיתויי הזמן [במשפט זה כלול הרבה תועלות חינוכיות. שכן במשפט כזה אנו גם נותנים בהם אמון שהם אכן עומדים מול פיתויי הזמן. וגם הרגשה שאנו ההורים מעריכים את מלחמתם, ומאמינים בניצחונם, ועוד כמה תועלות חשובות]. **העבירו להם כוחות להמשך זמן חורף בריא, ומוצלח.** כמו כן יש לומר להם בפה מלא, שניכר שהתבגרו, שגדלו, כמה אנחנו ההורים מאושרים שיש לנו כאלו ילדים, כמה אנו רוויים נחת מהם [במשפט כזה אנו נותנים להם את הכוח והרצון להמשיך להתבגר, להמשיך להתנהג כבוגר, ולהמשיך להתגבר].

כמובן, אין צורך בימים אלו לקפח את שאר בני הבית, את בנות הסמינרים ואת הילדים הצעירים, אפשר לנצל את הימים הללו לרומם את כולם, להאיר לכל אחד ואחד את הייחודיות שלו, לשפוך על כולם שפע מחמאות חמות ומתוקות...

תוכנית לחנוכה:

חנוכה אלו ימים בהם ההורים נמצאים יותר שעות עם הילדים, וברצוננו לעורר בהם את החיבור לבית, את ההרגשה שאין כמו 'בבית שלנו', שאין שמחה ואושר כמו אצלנו בבית.

כתוכנית לחנוכה, אפשר להוציא תמונות ממקומות בהם הייתם בבין הזמנים אב, אם נסעתם למקומות שונים, פארקים, אתרים, טיולים, הצטלמתם! זה הזמן להחזיר את החוויה שוב לילדים, לעורר את אותם רגעים קסומים, את אותם רגשות איכותיות של משפחה מיוחדת שעבר בליבם של הילדים.

אפשר לערוך חידון פשוט על המקומות הללו, לשאול שאלות המעוררות זיכרונות מיוחדים שעברו עליכם באותם מקומות, להראות את התמונות ולברר היכן זה היה ובאיזה שעה... אין הכוונה כאן לחידודי מוח, לחידות שצריך מפצח בכדי להשיב עליהם... ממש לא! אנחנו מדברים כאן רק על גירוי הזיכרון לחזור ולהיזכר באותם רגעים יפים, משפחתיים, שעבר על כל משפחה ומשפחה... אנא, נצלו ימי חנוכה אלו לעורר שוב פעם את אותם שעות!... כמה נפלא, שאין צורך שוב פעם לנסוע, אין צורך שוב פעם להוציא כסף, אין צורך שוב פעם לטייל – מספיק רק להוציא את התמונות, ולעורר את הזיכרונות, לשבת יחד עם כל בני הבית, גדולים וקטנים... ובזה נצליח לחזק שוב פעם את הדבר החשוב ביותר לילדים, **להרגיש** שאין כמו בבית שלנו... אין כמו ההורים שלנו, אין כמו המשפחה שלנו...

בהצלחה!!!

כמשהו מתוק לחנוכה, וכהכנה למאמר של שבוע הבא **נזר הבריאה**, העוסק ברוממותו של כל יהודי. וכמאמר התנא (סנהדרין פ"ד מ"ה) כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם. ויש השואלים, היתכן? בשבילי? **כל** העולם? האין כאן גוזמא?! לשם כך צירפנו את הנספח **שנים סוכר אחד קפה** – מתוך הנספח לחוברת רבת המכר לנשים ונערות **מה את מחפשת???** [המהדורה השניה]. נשמח כמובן לשמוע תגובות על הנספח.

חנוכה שמח לכולם !!!

ספיל ציבורי

מתאבלות הקוראים - כל אחד והספיל life

לכבוד... ראשית יישר כח עצום!
אני כל פעם מופתע מחדש, מהדברים הקולעים וחודרים הכתובים כל כך בחדות ובפשטות,
בדורנו זקוקים להדרכות כאלו כאוויר לנשימה. וברוך ה' ששתל בכל דור את האנשים
המתאימים בדיוק לצרכי כלל ישראל...

=====

כמו שכתבתם מהזיכרונות של שבת הגדול, כך הילדים שלי זוכרים בטעם מתוק מאד את
סעודה המפסקת של תשעה באב שיושבים על הרצפה ואוכלים אפר... השנה הם היו ממש
מאוכזבים מכך שלא היה [כי היה שבת] ולמרות שאני משתדל מאד להכניס אוירה אמיתית
של אבלות החורבן ולא צחוקים וכד' הם פשוט מחכים לרגע הזה...

=====

תודה על הרעיונות היפים!!! מוסיף מאוד ומחזק!!
רציתי בשבוע שעבר להוסיף על מה שנכתב שחשוב לחייך תמיד, שחשוב שהחיוך יהיה
אמיתי ולא מלאכותי- שבסופו של דבר דוחה...

=====

אין בפינו מילים להודות על העלון שנותן דרך ברורה.
קראתי הרבה על חינוך אך הקושי שלי היה שרק נתנו לי הגדרות וכללים ולא הסבירו מספיק
כיצד להוריד זאת לעולם המעשה. תבורכו מפי עליון,
יה"ר שתזכו להגדיל תורה ולהאדירה ושם שמים יתקדש על ידכם. יישר כוח

=====

לכבוד....
אני מאוד מתחברת למה שכתבתם. בביתי אני מנסה שההשכמה והקימה תהיה מהנה ולא
מלאת לחץ. בלילה כשכולם מוכנים לשינה אני קוראת להם ספר לפני השינה, ובבוקר אני
נותנת ממתק קטן לפני היציאה (קוביית שוקולד). שמעתי על חנוכה להוציא בכל יום סביבון
שונה ולשחק איתו... לפני השינה אנחנו גם שרים יחד עם קריאת שמע, אנחנו שרים שיר
שקשור לחג הבא שמתקרב, וכך לילדים יש גם אחיזת ראש בלוח השנה וגם כיף כל לילה
שיר שהם מכירים שקשור לחג...

=====

לכבוד ארגון שבילים
קניתי השבוע את החוברת **מה אתה מחפש???** שנמכרה אצלנו בישיבה, קראתי את כולה,
וכשמה כן היא, חוברת העצמה אישית. כל השאלות שעסקתי בהם בעבר, שאלות ששמעתי
עליהם שיחות אך הדברים נשארו מעורפלים, בחוברת הצלחתם להעביר את הדברים בצורה
כל כך ברורה ובהירה, במבט מדהים ומובן. נהניתי מאוד מהמקורות הרבים והמדויקים,
תודה לכם על העצמה שנתתם בי, ואני ממתין לחוברת נוספת שלכם.

בחור מאושר [נכתב על פי שיחה טלפונית]

=====

לארגון שבילים
תודה על המאמר המיוחד על הכנסת השמחה והרגש בעבודת ד'. ברצוני להוסיף כפי
ששמעתי מהרב.... העוסק בנוער מתמודד, שרוב ההתמודדויות מגיעות מחוסר חיבור
לרוחניות, והדרך היחידה לחבר לרוחניות היא ע"י החיבור הרגשי (ולא השכלי וההגיוני)
לעולם הרוחני. מה שאתם כותבים מעניק את הפן המעשי כל כך כיצד ליישם את זה בחיי
היומיום. יישר כוח גדול

=====